

I. Hér hefr þingfarar bálk, ok segir um nefndar eið.

KAP. 1.

Fríðr ok blessan várs herra Jesu Christi, árnaðarorð frú sancte Márie ok hins heilaga Óláfs konungs ok hins heilaga Þorláks biskups ok allra heilagra manna sé með oss öllum lögþingismönnum nú ok jafnan. En vér skulum lögþingi 5 vart eiga at Óxará á þingstað réttum á tólf mánuðum hverjum ok koma þar á Pétrs messu aptan. Þar skulu allir hittaz forfallalaust þeir sem til þings eru nefndir. En valdsmaðr skal nefnt hafa fyrir páskir svá marga menn ór þingi hverju sem hér váttar, eða hans lögligr umboðsmaðr, ok nefna þá er forverksmenn eigu, ok þeim þikkja vænastir til skila, ok sé þeir færir at þingmanna dagleið- 10 um, svá at þeir megri þat með eiði sanna. En þann eið skulu þeir sverja fyrstan sœran dag, er þeir koma til þings með þessum eiðstaf, at þess leggr hann hönd á helga bók, ok því skýtr hann til guðs, at þá menn hefir hann nefnda til alþingis at því sinni, sem honum þóttu vel til fallnir ok færir ok vænastir til skila eptir sinni samvizku, ok eigi tók hann þar aðra muni til, ok svá skal hann 15 jafnan gera meðan hann hefir þetta starf. Þenna eið þarf engi optarr at sverja en um sinn.

3. frú: varrar frú *i² o. u.* 3—4. Márie—konungs *ulæsel. i i².* 4. ok hins heilaga: hins sæla *a.*, ok hins sæla *e.*, *ul. o.* hins² *ul. u.* 5. oss *ul. i².* öllum *ul. o.* 351. lögþingis *ulæsel. i i².*, alþingis 351. En *ul. o.* lögþingi: alþingi *a. e.* 6. á: *i o.* 9. hér: laugbok *u.* 10. þikkja vænastir: þikkir vænstir 351. 11. megri þat *ulæsel. i i².* eiði: *e. sinum a. e.* sverja: vinna *e.* 12. þess: til þ. *o. u.* 13. hann: *ec i².* helga *ul. u.* skýtr hann: skyt *ec i².* 13—14. nefnda til alþingis: til þings nefnda *i².* 14. ok færir *ul. o. u.* 16. engi: æigi *i².* 351.

3—5. árnaðar—manna *udraderet i n.*, *ul. ö.* 5. manna: *m. guðs f.* oss *ul. d.* öllum lögþingis *ul. f.* mönnum: *m. vorum d.*, *ul. f.* 7. messu: vöku *d.* aptan: *a. forfallalaust l.* hittaz: þá komnir *k.*, komnir *æ. ö.* forfallalaust: at forfallalaus *æ. ö.*, *ul. l.* þings *ul. m. n.*, lögþingis *æ. ö.* 8. valdsmaðr skal: valdsmenn skulu *æ. ö.* hafa: *h. til alþingis æ. ö.* 9. hér váttar: til eru nefndir *m. n.* hans *l. u. m.*: þeirra lögligir umboðsmenn *æ. ö.* nefna: nefni *ö. menn ul. l.* 10. eigu: eru *ö* (1858). vænastir: vænstir *ö* (1858 og 1709*). skila: sk. eptir sinni samvizku *n.* 11. eiðum *æ. ö.* En, *her begynder q¹.* sverja: *s. fyrir lögmanni æ. ö.* 12. þessum: þeim *k. m.* þess: til þ. *æ. ö.* 13. hefir: hafi *k.* 14. alþingis: þings *æ. ö.* sem: at *m.* þóttu: þikkja *f.* vel: bezt *q¹.* ok færir *ul. æ. ö.* vænastir: vænir *m.*, vænstir *ö* (1858 og 1709*). 15. aðra muni til: fé til eða aðra mútu *c.*, til aðra mútu *k.*, til fé muni *m. n.*

KAP. 2.

UM NEFNDARMENN.

Nú skal valdsmaðr nefna .vi. menn ór Múla þingi, skal hverr nefndarmaðr þaðan fyrir norðan Øxarheiði hafa átján aura i farareyri, en tvær merkr fyrir sunnan. Ór Skaptafells þingi skal nefna sex menn, skal hverr nefndarmaðr 5 þaðan hafa tólf aura fyrir austan Lómagnúps sand, en .x. aura fyrir vestan. Ór Rangár þingi skal nefna .viii. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa .vi. aura. Ór Árness þingi skal nefna .xii. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa hálfa mörk. Ór Kjalarness þingi skal nefna .ix. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa hálfa mörk. Ór Þverár þingi skal nefna .viii. menn, skal hverr nefndarmaðr 10 þaðan hafa fyrir sunnan Hvítá hálfa mörk, en .v. aura fyrir vestan. Ór Þórsness þingi skal nefna .vi. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa mörk fyrir sunnan Hvamsfjörð ok .x. aura fyrir vestan. Ór Þorskafjarðar þingi skal nefna .v. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa fyrir sunnan Glámu .xii. aura, en .ii. merkr fyrir vestan. Ór Húnavatz þingi skal nefna .vi. menn, skal hverr nefndarmaðr 15 þaðan hafa .vii. aura. Ór Hegranness þingi skal nefna átta menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa mörk. Ór Vöðla þingi skal nefna .vi. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa .x. aura. Ór Þingeyjar þingi skal nefna .iiii. menn, skal hverr nefndarmaðr þaðan hafa .xii. aura i farareyri. Skal hverr sýslumaðr greiða þetta nefndarmönnum i sinni sýslu með góðum greiðskap af sínum 20 hluta þingfararkaups. En hverr sem þat geldr eigi, er nefndarmönnum er ætlat, er sekr .vi. aurum, hálft eiganda en hálft lögrettumönnum, ok sœki sem vitafé. Nefndarmenn allir skulu með lögmanni til þings riða, þeir sem samleið eigu við hann. En eigi skal handgengna menn nefna nema fyrir konungs eyrindi. Nú

3. þaðan *ul. u.* 7. .xii.: .xvi. e. 11—12. mörk—vestan: .x. a. f. v. Hv. fj. en m. f. s. a. e. i². o. u. 13. h. f. s. Gl.: f. s. Gl. h. a. f. s. Gl. .xii. a.: .xii. a. f. s. Gl. e. o. u. ii: tueir(!) 351. 14. .vi.: .vii. o. 16—17. Ór—aura *ul. o.* 19. þetta: þ. fé 351. mönnum: m. sinum o. hluta: lut o. 20—21. eigi—sekr: eigi nefndar mönnum. sem ætlat er. sekr u. 21. ok *ul. u.* 23. En *ul. u.* hangengna i². Nú: En a. e.

3. þaðan *ul. ö.* (*opt. ö1709**). 5. þaðan *ul. h. æ. ö.* aura: a. i farareyri *y. æ. ö.* 6. viii: xii. c., vi. n. vi. aura: hálfa mörk *q¹.* 7. xii.: viiiiii. *f.* 8—9. Ór—mörk i *Margen senere i m.* 9. viii.: vi. m. 9—10. nefndarm. þaðan *ul. p.* hálfa—hafa *ul. k.* 10. Þórs: Þór *k.*, Þóris *s².* 11. mörk: m. i farareyri *æ. ö.* 10—12. Ór—vestan *staar bagefter den næstfölg. Sætn. i d.* 14. nefna *etc. Lak. i f. til Þing. 6.* vi.: v. n. 15. þaðan: þanzan n., þ. i farareyri *æ. ö.* vii.: vi. m. 18. i farareyri *ul. æ. ö.* 18—20. sýslu—kaups: nefndar maðr taka nefndar kaup hjá sýslumanni með góðum greiða n. 19. nefndarmönnum: n. er til er ætlat hverr *d.*, mönnum *q¹.*, sem n. m. er ætlat *æ. ö.* 20. þat: þetta *k. n. y.* eigi: e. með góðum greiða n. er¹ *ul. æ. ö.* er ætlat: skal greiða *k.*, er þeim er skipat *æ. ö.* 21. er: þá er sá *æ. ö.* vita: víta(!) *overalt ö(1858).* 22. til þings: á alþingi *æ. ö.* samleiða *æ.* 23. En—eyrindi *anföres som R. B. E. K. (2: Kong Eriks Betterbod) i y. æ. ö., ul. r.* En eigi: Engi *k.* nema *ul. s. y.*

ef valdsmaðr eða hans lögligr umboðsmaðr nefnir eigi svá menn til þings sem nú var sagt, þá eru þeir sekir .xii. aurum fyrir hvern þann mann, sem únefndr er eða rangnefndr, hálftr konungi en hálftr lögtréttumönnum. Engan skal til lausnar nefna, ok því at eins umskipti á gera, at þeim gangi löglig forföll til sem fyrr var nefndr. Valdsmenn allir ok sóknarmenn þeira eru skyldir at koma til lögþingis eða skilríkir umboðsmenn þeira. Skulu þeir vera umfram nefndarmenn, því at þeir skulu engan farareyri taka. En ef þeir koma eigi forfallalaust, sekr hverr þeira þrim mörkum, hálftr konungi en hálftr lögtréttumönnum, ok riti lögmaðr þó til konungs slik tilfelli, sem honum þikkja á vera. Hverr bóndi er skyldr, er á til .x. hundraða eða meira, at fœða þá er til þingreiðar eru skyldir, hálfu færi hjón- 10 um, bæði er þeir riða til þings ok af þingi. Nú eptir því sem áðr er nefnt, þá skulu þessir menn allir komnir til þings fyrir Pétrs messu, ok skal lögmaðr þá þar fyrir vera forfallalaust. En hverr nefndarmaðr, er síðarr kemr til lögþingis en særi eru flutt, er sekr .xii. aurum, nema nauðsyn banni; meti lögmaðr ok lögtréttumenn þessar nauðsynjar. 15

1. hans *ul. u.* lögligr *ul. a. e. o. u.* 2. nú: fyrr *a. e. i². o. u.* hv. þann mann: hv. þann *i². o. u.*, hvern 351. únefndr er: æigi er nefndr *u.* 3. rangnefndr: rangnefndr er *i².* 4. umskipti: skipti *u.* til *ul. o.* 5. lögþingis: þings, *men lög skr. over Linien i 351.* 7. sekr: er sekr *i².* 9—10. er skyldr *ul. e.* er¹—at: er á til .x. h. e. m. er sk. *a.* 10. þá: þá menn *a.* til *ul. i². o. u.* 10—11. hjónum: h. sínum *u.* 11. riða: fara *a. e.* þingi: *a tilf. her i Margen med senere Haand Rb. 1294 § 26.* 12. komnir: koma *a. e. i². u.* ok *ul. o. u.* þá *ul. 351.* 13—14. En—aurum: Nefndar menn skulu komnir til laugþingis sem nu er mælt, sekr hverr þeirra .xii. aurum er æigi kemr *u.* 13. lögþingis: alþingis *i².* 14. eru flutt: eru fram flutt *a. e.*, er flut *i².* 16. nauðsyn: full n. *a. e.*, nauðsyniar *i².*

1. lögligr *ul. y.* menn *ul. m.* 2. nú var sagt: nú var sett *c.*, hér vátta *y. æ. ö.* eru þeir sekir: er hann sekr *æ. ö.* 3. eða—mönnum *ul. k.* 4. ok: en *æ. ö.* umsk. á gera: skipti á *g. y. æ.*, um skipta *h.* gangi til: banni *m.* fyrr: áðr *æ. ö.* 5. þeira *ul. k.* eru: þá skulu þeir vera *c.*, skulu *l.* lögþingis: þings *c. k.* 6. umb. m. þ.: menn þeir er umboð hafa *n.* þeir: umboðsmenn *n.* 6—7. því at þeir: ok *æ. ö.*, og *p. o.* skulu þeir engan *etc.* ok vera *etc.* 7. forfallalaust *ul. d.* sekr: sekiz *ö.*, (sekr ö1709*). 8. hálftr¹—mönnum: við konung ok lögtréttumenn hálftr hvarum *k.* Fra lög. opfrisket i c. til Kap. Slutning. þó *ul. s. y. æ. ö* (opt. ö1709*). 9. slik: þau *n.*, því-lik *m.* tilfelli: forföll *d. y.* sem—vera *ul. æ. ö.*, (opt. ö1709*). er: ef hann *k.*, sá er *æ. ö.* 10—11. hjónum: hjúum ö(1709*). 11. af þingi: af þ., sekr ii. aurum fyrir hvern er missir *d.*, frá, ella er hann sekr tveim aurum fyrir hvern þann mann, sem eigi er alinn (elr hann *y.*) eptir lögum forfallalaust *y. æ. ö. o.* Rb. 1294 § 26. Hele Stykket fra Hverr bóndi etc. betegnes som Rb. (E. K.) i *y.*, og *r.*, hvor det findes optaget i Margen. er nefnt: var greint *æ. ö.* 12. þessir menn: þingmenn *y. æ. ö.* messu: m. ok Páls *y. æ. ö.* 12—13. ok skal—vera: á l. þar f. at vera *y. æ. ö.* 13. lögþingis: þings *c.* 15. þessar: þær *æ. ö.*

KAP. 3. UM LQGRETTUMANNA EIÐ.

Þing skal standa svá lengi sem lögmaðr vill ok honum þikkir fallit fyrir mála sakir ok lögrettumenn samþykkja. Skal lögmaðr láta gera vébønd á lögþingi á þingstað réttum, svá við, at þeir hafi rúm fyrir innan at sitja, sem í lögrettu eru 5 nefndir. Þat skulu vera þrennar tylftir manna. Skal lögmaðr ok valdsmenn nefna þrjá menn ór þingi hverju, þá sem þeim þikkja bezt til fallnir. En þeir sem í lögrettu eru nefndir, skulu eið sverja áðr þeir gangi í lögrettu með þeim eiðstaf, at hann skýtr því til guðs, at svá skal hann til allra manna mála leggja sem hann veit sannast fyrir guði eptir lögum ok sinni samvizku, svá með sokuðum sem 10 með sífjuðum, ok svá skal hann jafnan gera, þegar sem hann er í lögrettu nefndr. Fyrstunni skal hann þenna eið sverja, er hann gengr í lögrettu, en eigi optarr, þótt hann sé nefndr. Engi þeira manna, sem eigi eru í lögrettu nefndir, skal innan vébanda setjaz utan orlofs, en ef hann setz ok gengr eigi út, þegar er við hann er mælt, þá sekiz hann hálfri mörk. Nú skulu allir menn ganga til lögrettu þá 15 er lögmaðr lætr hringja hinni miklu klokku, ok sitja þar svá lengi sem hann vill þing hafa. En sá er eigi kemr til lögrettu sem mælt er, sekr hálfri mörk. En ef nokkurr slæz í mat eða mungát ok rækir þat meirr en þingit, hann skal enga uppreist eiga sins máls á þeim degi, hvat máli sem hann á at drifa á Óxarár þingi. Drykk skal engi til lögrettu bera, hvárki til sölú né annan veg; en ef bor-

3. lögþingi: lögþingi(!) 351. 4. þeir: þar *i*². hafi: hafi vel *a. e.* sem: þeir sem *i*². 5. Þat: þar *u.* þrennar: þriar *a. e. i*². lögmaðr: l. þa *i*². 351. valdsmenn: v. m. með *i*². 7. sverja: uinna *o.* gangi: ganga *o.* 351. þeim: þessum *o.* 8. manna mála *omv. i*¹. sem: at *i*². 351. 9. eptir—svá *gent. i e.* 10. ok *ul. u.* þegar *ul. o.* sem *ul. u.* 351. 11. Fyrstunni: Fyrstan tíma *a. e.*, Fyrsta sinn *i*², Fyrst *u.* hann¹: maðr *a. e. i*². *o. u.* hann²: *ul. i*². gengr í logr.²: er í logr. nefndr *u.* 13. utan orlofs: utan lofs *u., ul.* 351. er *ul. o.* 351. 14. þá¹ *ul. u.* 14—15. þá er: þegar *u.* 15. hinni *ul. i*². *o.* 351. hann: lögmaðr *i*². 16. þing hafa *ul. u.* til lögrettu *ul. o.* sekr: er s. *a. e.* 16—17. En²—slæz: Nu slæz hann *u.* 17. munngaát 351. rækir: rækir hann *a. e.* hann: þá skal hann *o.* 18. máli: mála *u.* drifa: reifa *a. e.*, drygja *i*². 19. engi: e. maðr *a. e. i*². *u.* bera: færa *i*². *o.* 351.

2—3. ok—sakir *ul. æ. ö* (1578—80), (*opt. ö* 1578—80*). 2. fallit: nauðsyn á *r. t. x. y.*, nauðsyn til bera *s.*, þurfa *z.* mála: nauðsynja *h.* 3. á lögþingi: á þinginu *y. æ., ul. ö* (1858). á²: í *y. ö* (1578—1709). 4. þingstað réttum: þingstað réttri *m.* En þeir: þeir menn *y. æ. ö.* 5. valdsmenn: valdsmaðr *m.* 6. þeim: honum *n., ul. p.* 7. sverja: sv. fyrir lögmanni *æ. ö.* ganga *æ. ö* (1578—1709). áðr—lögrettu *ul. c.* þeim: þessum *æ. ö.* 9. fyrir guði *ul. h.* eptir lögum ok *ul. m.* 10. hann jafnan: hverr *p.* þegar sem: þá er *b. y.*, þ. hann hefir þetta starf at *h.*, sem *m. n.*, þá *æ. ö.* 11. Fyrstunni: Fyrstan tíma *y. æ. ö.* skal hann: þarf maðr *p.* gengr í l.: er í (til *æ*) l. nefndr *y. æ. ö.* 12. Engi—eru: Engi maðr sá er eigi er *c.* skal: skulu *æ. ö.* 13. setjaz: sitja *n., ganga æ.* út: á brott *c. h.* þegar er: þá *ö* (1709—1858). 13—14. við *h. e. m.*: hann er krafðr *c.* 14. skulu: eigu—at *æ. ö.* 15. hann: lögmaðr *æ. ö.* 16. sá: hverr sá maðr *æ. ö.* mælt er: nú er *m. æ. ö.* 17. mungát: drykk *q*¹, munngaát *ö* (1858). 18. á at drifa: á at kæra *d.* hefir at dr. *k.*, kann henda *p.* 18—19. á Óxarár þingi *ul. b.* 19. annan veg: annars *y. æ. ö.*

inn verður, þá er upptækr, ok eigu þingmenn þat. Allir þeir menn, sem i lögrettu eru nefndir, skulu sitja sem nú er mælt, nema gangi út nauðsynja sinna. En ef hann gengr ór lögrettu utan vébanda nauðsynjalaust, þá er hann sekr tveim aukum. Þeir menn sem eru fyrir utan vébønd ok gera þar hark eða háreysti svá at lögrettumenn megu eigi náðuliga geyma dóma sinna, eða þeir kæra mál sin er 5 lögmanns ok lögrettumanna lof hafa til, sekr hverr eyri er at því verður kunnr ok sannr, ef honum er sagt til áðr.

KAP. 4. UM VITNI, HVER LÖGLIG ERU, OK DÓMA.

Eptir gognum ok vitnum skal hvert mál dæma. Svá er ef einn berr vitni með manni sem engi beri, en .ii. sem .x., ef maðr uggir eigi andvitni i móti. Nú 10 eru þau vitni, er eigi skulu andvitni i móti koma, þat er heimstefnu vitni ok þingstefnu vitni, kvøðu vitni ok nauðsynja vitni, ef vitnat er undir mann, ok forsagnar vitni, ok þau vitni, er menn bera um deild manna at samkund. Þeir menn, sem i lögrettu eru nefndir, skulu dæma lög um þau mál qll, er þangat eru skotin, ok þar eru lögliga fram borin. Þau mál skal fyrst dæma, er til lögþingis eru lögð eptir 15 því sem lögþók segir ok stærst eru; eptir þat þau er þannig er stefnt ok qll þau

2. nema: n. einn hverr *a. e.*, n. hann *i². o. u.* 3. ór: út úr *a. e.* þá er hann *ul. a. e.* 4. fyrir *ul. u.* eða: oc *o.* 5. megu *ul. i².* náðuliga: uandliga *u.*, naðugliga *351.* þek: þeir megi *u.* þeir—sin: k. m. s. þ. *a. e.* 6. lögmanns ok *ul. u.* lof hafa til: hafa eigi lof til *i².* 7. ok: eða *351.* 9. einn: einn maðr *o.* 10. maðr uggir eigi: æigi koma *u.* 10. i *ul. 351.* 11. i *ul. 351.* ok *ul. 351.* 12. ok¹ *ul. o. u. 351.* nauðsynja: þau *u.* ef: er *u.* er: verður *a. e. u.* 13. ok—er: ef *o.* at: aa *a. e.* samkund: samkundu *a. e. i². u.* 14. lög *ul. o. u.* eru skotin: er skotið *o.*, eru stefnd *a. e.*, (skotin oc *o. L. i a.*), eru stefnd eða skotin *i².* 15. lögliga *ul. u.* lögþingis: alþingis *a. e.* 16. lög *ul. a. e. i². o. u.* þannig: þangat *o.*, þagat *351.* er stefnt: eru stefnd *a. e. i².*, eru nefnd *o.*

1. upptækr: upptækt *m. p.*, upnæmr *y. æ. ð.* þat: hann *y. æ. ð.* þeir menn: aðrir menn þeir *c.* 2. nema: n. maðr *p.*, n. þeir *y. æ. ð.* nema—sinna *ul. x.* nauðsynja sinna: erinda sinna nauðsynligra *x.*, sðkum n. erinda *s. æ. ð (1578—1709)*, sðkum n. s. *ð (1858)*. 3. hann gengr: maðr *g. y.*, menn ganga *æ. ð.* hann: hverr þeira *æ. ð.* 4. fyrir *u. v.*: utan vébanda *æ. ð.* 5. lögrettumenn: lögmaðr eða *l. r. y.*, lögmennt ok *l. æ. ð (1578—1707)*. eigi *ul. y.* náðuliga *ul. v.* eða: ella *æ. ð.* þeir: þeir er *m.*, menn *p.*, þ. menn sem *x.*, þ. sem *z.* kæra: bera *II. z.* 5—6. er—til: sem lögmennt ok (lögmaðr eða *y.*) lögrettumenn hafa orlof til gefit *y. æ. ð.* 6. lof: orlof *c.* 6. kunnr ok *ul. y. æ. ð.*, (kunnugr ok *ð (1709*)*). 7. til *ul. y.* 9. vitni *ul. ð (1707 etc.)*. 10. i móti: i m. koma *æ. ð.* 11. ok *ul. æ. ð.* 12—13. ok nauðs.—vitni¹: forsagnar vitni ok nauðsynja vitni, er *v.* verður *u. m. æ. ð.* 12 ef: ok þat ef *p.* 13. ok—vitni² *ul. rad. i v.* bera: b. vitni *k.* at s.: á samkundum *p. y.*, ok *s. v.* 14. dæma, *her begynder g.* þangat eru skotin: þ. e. komin *c.*, þ. e. lögð *g. h.*, til lögrettu eru skotin *y.*, i lögrettu eru kærð *æ. ð.* 15. eru: verða *h.* skal fyrst: skulu þeir *f. p.*, skal ok þar *g.* lögþingis: lögmanns *c. h.* lögð: skotin *k.* 15—16. eptir—segir *ul. h.* 16. lögþók *ul. c.* ok¹: ok þau sem *b.* eru—þau¹: eru eptir þau *v.* þannig er st.: þangat eru stefnd *æ. ð.*

mál, er menn leggja hendr sínar saman fyrir váttum tveimr, ef þat vitni kemr fram á þingi; síðan þau er þar verðr á sæzt ok smæst eru. En alt þat er lög-bók skilr eigi, þá skal þat ór hverju máli hafa sem lög réttumenn allir verða á eitt sáttir. En ef þá skilr á, þá ráði lögmaðr ok þeir sem honum samþykkja, 5 nema konungi með skynsamra manna ráði lítiz annat lögliga.

KAP. 5. UM GRÍÐ Á ØXARÁR ÞINGI OK DÓMROF.

Nú allir þeir menn sem í Øxarár þings fqr eru, þá skulu í gríðum vera hverr við annan þar til er þeir koma aptr til heimilis síns. En ef einn hverr gengr á þessi gríð ok vegr mann eða veitir lemstrarsár, þá hefir sá fyrirgert fé ok friði, 10 landi ok lausum eyri, ok komi aldri í land aptr. En ef menn verða særðir á Øxarár þingi eða fá einn hvern annan úhlut af manna völdum ok vilja, þá eykz réttr þeira at helmingi, en konungi .xiii. merkr. Ef menn bera vápn á Øxarár þingi, þá gjaldi hann hálfa mqrk ok láti vápnin, eigi konungr hálft vápn ok hálfa sektina, en þingmenn hálft; því at í qllum stqðum hæfir mqnnum at gæta spektar 15 ok siðsemdar, en þó einkanliga mest í þeim stqðum, sem til skynsemdar ok spektar eru skipaðir af qndverðu ok flestum verðr mestr skaði at, ef nokkut skerz í. Hvervitna þar sem menn verða vittir á Øxarár þingi, þat fé á hálft konungr, en hálft lögmaðr ok lög réttumenn allir, utan þegngildi ok .xiii. marka mál

1. mál *ul. i². u.* er: sem 351. 2. þau: þ. mal *a.* verðr: er *a. e.* smæst: smæri *u.* alt *ul. o.* 3. ór. af *a. e. o.* 5. skynsamra. skynsomuzstu 351. lítiz: syniz *o.* lqgl.: líkliga *o.* 7. Nú *ul. a. e.* þá *ul. a.* 8. annan: annat *a.* aptr: heim *i². 351.* 9. ok: sva at hann *a. e.* sá: hann *a. e. o.* fé ok friði *ul. o.* 11. annan *ul. i².* eykz: aukiz *o.* 12. Ef: En ef *e.* 13. hann *ul. e. o.* láti: l. þo *o.* vápnin: vapnit *i².* hálft vápn: hálft vapnit *i².* 14. sektina: sekðina *a.*, sokina *i².* 13—14 hálft—hálft: hálfa sekt en þingmenn hálfa *u.* 14. hálft: hálfa *o.* 15. siðsemdar: friðar *a. e.* spektar: spektar *a.* 18. hálft lögmaðr *omv. 351.* lögmaðr ok *ul. o.* allir: allir samt *i².*, *ul. u.*

1. tveimr: tv. eða fleirum *q¹. r. s. t. y. æ. ö.* þat vitni kemr: þau vitni koma *g. t. y.*, þá koma *r.*, mál ok vitni koma *æ. ö.* fram: þar fr. *y. æ. ö.* 2. þingi: alþingi *c.* er—eru: er smá eru ok þ. v. a. s. c. 3. skilr eigi: sker eigi *y.*, sk. e. skilvísliga *g.*, sker e. skilríkliga ór *æ. ö.* ór: af *æ. ö.* 4. ráði l.: skal l. ráða *æ. ö.* honum: með h. c. samþykkja: fylgja *m. n.* 5. skyns.: vitrustu *æ. ö.* lítiz: sýniz *y. æ. ö.* lqgligra: sannligra *m. n.* 7. Nú *ul. æ. ö.* þá *ul. d.* skulu: sk. allir *d.* 8. aptr: heim *æ. ö.* 9. ok¹: eða *d.*, *ul. c.* hefir: hafi *y. æ. ö.* 10. eyri: eyrum *c.*, aurum. útlægr *h.* ok²—aptr *ul. y. æ. ö.*, (*opt. ö1709**), 11. annan: vansa eða *y. æ. ö.*, annan v. e. ö (1709*), *ul. c.* 12. Ef: hermed beg. et nyt Kap. i c. með Overskrift: Ef menn bera vápn, Skriften herfra opfrisket til Kr. 11. 13. hann: þeir *æ. ö.* ok¹: en ö (1707 etc.). vápn: vápnin *æ. ö.* 14. hálft: hálft ok sekt hálfa ö., hálfa *y. æ.* 15. þó: þá *c.* skyns.: hófsemdar *c.*, siðsemdar *h. ö.* spektar: sætta *æ. ö.* siðsemdar—til overspr. i l. og „ok spektar“ *ul.*, men samtíðig er o. L. sat: einkanliga þeim sem til siðsemdar, hvorefter Texten lyder: „gæta spektar ok skynsemdar einkanliga þeim sem til siðsemdar eru skipaðir“ etc. 16. af qndv.: fyrir q. af góðum mqnnum *æ. ö.* 18. lögmaðr ok *ul.* *æ. ö.* allir: allt *k.* ok: eða *ð.*

eða meiri, þat á konungr. En qll þingviti er til falla ok eigi greiðaz á því þingi, þá dæmi lögþingismenn, at greiðiz á öðru Øxarár þingi, ok taki við sýslumenn ok færi til Øxarár þings. En þeir sem þetta greiða eigi fyrir þrjózku sakir, þá sé þeim sjálfstefnt til næsta Øxarár þings, ok svari þar þá sektum ok dómrofum, ef þá greiðiz eigi, ok hafi þann helming, er þingmenn eigu, til þeira hluta, er valds- 5 mǫnnum með lögmanns ráði þikkir mest nauðsyn til bera þá .xii. mánaði. Nú ef maðr rýfr dóm þann, er dæmdr var á Øxarár þingi ok vápnatak er at átt innan lögrétu ok utan, þá er sá sekr .iiii. mǫrkum við konung, en mǫrk við sakar ábera. Því skal sýslumaðr hverr lýsa á Øxarár þingi, hversu margir manndráp- 10 arar eða aðrir údáðamenn urðu í hans sýslu á næstum .xii. mánuðum, ok segja 10 skil á um vǫxt ok yfirlit þeira er hinum urðu at skaða, at þeir megi því heldr kendir verða at líkindum, hvar sem þeir kunnu fram at koma.

KAP. 6. UM ÚLÖGLIGA SÓKN.

Ef annarr tveggi frýr á sinn hlut þá er heim kemr í herað, ok kallar rangt upp borit fyrir lögréttumǫnnum, þá skal þó eigi brigða dómi sektalaust; en 15 hann má stefna hinum næsta ár eptir er mál á við hann til Øxarár þings, ok hafi þá hvárr tveggi mál sitt uppi. En ef mál reyniz með sama hætti sem fyrr, þá

1. eða meiri *ul. í²*. þar: þa *o*. 3. Øxarár *ul. u*. greiða: greiðir *í²*. þá *ul. u*. 4. næsta *ul. í²*. þá *ul. u*. 5. þing: þrjúþings *u*. 6. mest: mest þyrfa ok *a. e.* mánaði: *her tilf. senere i Margen 351 Rb. 1294 § 46*. Nú: En *o*. 7. var: er *u. 351*. er: var *o*. 8. þá er sá: sa er *u*. 9. hverr: hvert sinn *o*. á: at *í²*. 10. eða: eru eða *í²*. údáða: utlaga *í²*, utlegðar *u*. 11. ok: eða *o*. er—skaða *ul. u*. at: ok *a. e. í². o*. 12. kunnu—koma: verða kendir *u*. at² *ul. í². 351*. 15. mǫnnum: menn *í². o*. brigða: bregða *o. u*. 16. hann m. st.: st. m. h. *a*. næsta: it. n. *o*. næsta—hann: er m. á v. h. n. á. e. *a*. 17. hafi: kæri *u*. uppi: eptir *u*.

1. eða meiri: e. meira *ö*, *ul. c*. þat: þau *æ*. En: einn. *k*. er: þau sem *æ. ö*. 2. at: ok *b*. greiðiz: greiðaz *c*. taki: t. þá *æ. ö*. sýslumenn: sýslumaðr þar *y*, sýslumaðr hverr í sinni sýslu *æ. ö*. 2—3. ok—þings *ul. k*, ok færi þat fé til Ø. þ. *æ. ö*. 3—4. En—þings *ul. k. m*. þeir: þ. menn *ö*. þetta: þ. fé *y. æ. ö*. sé þeim: veri honum *n*. 4. til: eptir til *c*. þá *ul. æ. ö*. ok²: ok hafi konungr helming en þingmenn helming ok *ö*. 5. hafi: hafi þá (*o. L.*) *b*. helming: hlut *k*. þeira hluta: þess *æ. ö*. 6. til bera: á vera *y*, vera *æ. ö*. mánaði: m. R. B. E. K. þingviti skulu leggjast til þinghússgjörðar svá lengi sem þarf *c. y. z. æ. ö. o*: Rb. 1294 § 46. 7. ef, *her sluttar q.¹* var: er *æ. ö*. er²: var *ö(1707 etc.)*. átt *ul. c*. 9. lýsa: l. hvert sinn *ö(1709*)*. 10. eða aðrir: eru eða hversu margir *y*, eða *b. c. h. l. n. ö(1707 etc.)*. næstum *ul. c. h*. 11. skil á *ul. m*. 11—12. megi—verða: verði því h. k. *c*. heldr: auðvelligar *p*. 12. kunnu fr. at k.: koma fram *p*. 14. hlut: hluta *k*, hl. mála *r. s*. heim kemr: hann kemr heim *l. p. æ. ö*. 14. upp b.: vera u. b. *ö*, hafa verit u. b. *y. æ. ö*. fyrir: f. lögmanni eða *k*. skal þó: skulu þeir *y*. brigða: bregða *ö(1707 etc.)*. dómi: þeim d. *æ. ö*. 16. má: má þá *n*. hinum: honum *b. h*. eptir—hann *ul. k*. 17. þá *ul. m. n. ö(1707 etc.)* uppi: fram *b*, upp *æ. ö*. reyniz: prófaz *æ. ö*. með s. h. *ul. y. æ. ö*.

hafi hinn kostnað sinn aukinn hálfu af hinum, er ylfði hann til rangs mál, ok söeki hann þat sem aðrar fjársóknir. Prófaz ok svá, at hann hafi rangt upp borit fyrir löggréttumenn, er fyrri dæmdiz málit, ok dæmiz þá hinum, þá taki sá kostnað sinn hálfu aukinn ok mörk konungi, ok söeki sem áðr vátar; ok svá skal hvervitna þar 5 sem lögmaðr ok aðrir skynsamir menn sjá, at menn verða rangliga ok aflaga sóttir ok til laga stefndir, hvárt sem þat er til lögmanns eða þingstefnur eða aðrar laga sóknir, ok dæmiz honum hvárki fé né eiðar, nema sá er sótti sveri fyrir eins eiði, at hann hugðiz eptir réttu máli sækja.

KAP. 7. UM LEIÐARÞING OG UTANSVEITAR MENN.

10 Svá er mælt, at sýslumenn skulu þing eiga, er þeir koma heim af Øxarár þingi, á leiðum, ok lýsa fyrir monnum þat sem talat var á Øxarár þingi, ok einkannliga hver álykt á mál þeira fell, er ór hans sýslu eru. Nú skal sýslumaðr ok því þar lýsa, at lögþingi skal hvert sumar uppi vera at Pétrs messu. Þá skal ok því lýsa, at menn skulu eigi taka þá menn í bygðir til sín, er hlaupa vestan 15 eða austan, norðan eða sunnan, nema þeir viti skil á, at þeir sé skilamenn; því at slikir menn eru því vanir at vera nokkuru líkt einn vetr eða .ii. eða .iii., ok

1. hinn *ul. u.* ylfði: yfði 351. 2. hann¹: þa *a. e.* þat: þat mal *í²*, þat fe *u.* Prófaz: Profuiz *e.* 3. -monnum *o.* dæmdiz: dæmdu *u.* taki: hafi 351. 4. hverv.: huarv. *o.* 5. rangliga ok *ul. u.* ok aflaga *ul. o.* 6. laga: ulaga *u.* þat: þeim *u.* lögmanns: l. stefnt *u.* þingstefnur: þingstefnu *u.*, til þings stefnt *o.* 7. fyrir *ul. u.* 8. hugðiz: þottiz 351. sækja: ganga *e.* 10. skulu: skyli *u.* er²: þa er *u.* af: a *o.* 11. á leiðum *skr. i Margen i 351.* á—lýsa: eða lysi a leiðum *u.* 12. hver: hvat *í². o. u. 351.* álykt: lykt *o. u.* mál þeira: þeira manna mál *a. e. í². u.* eru. varu *e.* Nú: þa *o.* 13. at³: a 351. 14. lýsa: l. fyrir monnum *a.* 14—15. v. *e. au. omv. a.* 15. skil á: deili á *a. e.*, uislega *o.* 16. vera—einn: veita nocku líkt einn(!) *í².* eða: *e. alla o.*

1. hafi—hinum: bæti hann honum kostnað sinn hálfu aukinn sá *z.* hinn: hann *c. y.* hinum: þeim *c.*, honum *æ. ð.* ylfði *ð(1709*), ýfði æ. ð.* er—máls *ul. r. s. t.*, er yfði *h.* um rangt mál *v.* máls: *m.*, ok mörk konungi *y., m.*, en konungi (konungr *ð(1858)* mörk *r. s. t. æ. ð.* 2. hann þat: þat *g., ul. æ. ð.* 3. löggréttumenn: löggrétu monnum *ð. y.* lögmanni ok l. m. *æ. ð. herfra Lak. i n. til Kr. 1.* er f. d.: ok fyrir dæmiz *c.* dæmdiz: dæmdi *ð., her beg. igen f.* ok d. þá *h. ul. h.*, ok d. þá málit *h. y.* taki: hafi *y. æ. ð.* 4. áðr vátar: fyrr segir *y.* vitafé *æ. ð.* 6. ok til l. st. *ul. ð.*, til laga *ul. h.* þingstefnur: þing stefnt *c.*, aðrar þ. *ð.* aðrar *ul. y. ð.* 7. honum: þeim á hendr er sótt var *æ. ð.* sá: hinn *æ.*, hann *ð.* fyrir *ul. æ. ð.* 8. hugðiz: *h. hinn æ. ð.* sækja: sótt hafa *c. h.*, s. R. B. E. K. þat skal standa um melrakka veiðar sem löggréttumenn skipa, ok aldri meiri sekt við en .vi. álnir fyrir einn. *y. æ. ð. og c. (i Margen senere), c: Rb. 1294 § 16.* 10—11. af—leiðum *ul. k.* 11. leiðum: l. innan þriggja vikna *ð(1707—1858*)*. þat: nýmælum þeim *f.*, því *æ. ð.* ok³ *ul. æ. ð.* 12. eru: váru *ð.* 13. ok *ul. c. æ. ð.* 13—14. Þá—því: því skal hann ok þær *æ. ð.* skal: skal hann *y.* 15. viti skil: kunni skil *c.*, kunni skyn *h.*, v. áðr skil *y. ð.*, v. áðr skyn *æ. ð(1858 og 1709*)*. 16. menn: *ul. c. h.* nokkuru: nokkut *g.* eða .iii.: *e. alla .iii. æ. ð(1709*), ul. m.*

hylla sik svá við menn. Síðan skiljaz þeir eigi betr við en annat hvárt stela þeir fé manna, eða hlaupa brott með húsfreyjum manna eða frændkonum. En hverr sem öðruviss tekr, þá sekiz mörk við konung, ef hann prófaz at illum manni.

KAP. 8.

UM DÓMROF OK SÖL.

Alla þá dóma er um vígaferli skal setja eða um þeira kvenna legorð, er fyrir 5 eigu at koma full manngjöld eða hálf, þá skal alla með lögum setja ok griðum til fyrsta sals. En sá er rýfr dóm lögsmndan fyrir sal eða at fyrstum solum, þá gengr sá á grið sin ok er tryggrofi ok hefir fyrirgert fé ok friði. En þær eru nauðsynjar þess sem greiða á, ef hann er sjúkr eða sárr, eða einhverjar þær stór- nauðsynjar gangi til, er góðir menn beri vitni um, at hann mátti eigi til koma i 10 eindaga. En sal þat hit fyrsta skal fram koma innan þess sama mánaðar, ok flytja heim til hans, ok sé boðit með vátta .ii., en hinn taki þar við eða umboðsmaðr hans, nema hinn vili inndælla gera um er taka skal. En um öll önnur mál er menn setja lögðóma meðal sin, þá sekiz sá mörk við sakar ábera, er þann dóm

1. en: en sva e. hvárt: tveggja o. þeir² ul. u. 2. hlaupa: hleypa a. með o. L. i a., ul. i². frændkonum: fr. k. manna e. 3. tekr: gerir a. e. sekiz: er sekr a. e. 5. ferli: ferði i². o. skal setja: skal sækia a. e., ero settir o. 6. manngjöld: mannz gjöld u. hálf: h. manngjöld i². skal: skal þa a. e. o. u., skal þo i². setja: sækia a. e. 7. lögsmndan: logsamligan i², ul. a. 8. sá: hann u. 9. einhverjar: einar hverjar a. þær ul. o. 10. er: at u. mátti: mætti i². 10—11. i eindaga: fyrir eindaga i², innan þess halfs manaðar u. 11. sal: handsal u. hit ul. u. 351. þess sama ul. o. 12. boðit með: lokið við u., boðit heim með i². vátta: vattum i². þar ul. o. 13. hans ul. i². inndælla: enn dælla a. e. o. 14. setja: setia a u., gera o. lögðóma: logdom i². meðal: milli i².

1. ok—menn ul. æ. svá ul. m. en: en svá at c. æ. ö. annat hv. ul. b. m. stela þeir: er at þeir stela y. æ., þeir stela b., þeir stela á brott m. 2. hlaupa—með ul. m. húsf.—frændk.: husfreyjur m. e. fr. konur c. æ. ö. húsf.: eiginkonur f. hlaupa—eða ul. k. 3. öðruviss tekr: þessa menn tekr framar en lög lofa æ. ö. hann: hinn f. y. æ. ö. prófaz: p. síðan æ. 5. skal setja: eru skal sækja(!) c., eru d., skal dæma eða sækja g. 6. þá: þá dóma æ. ö. ok gr. ul. c. h. 7. sals: s. R. B. E. K. þar sem maðr segir sik ór lögsgögðum (lögsmndum y. æ. ö 1578—82) dómi forfallalaust, lögliga tilkrafðr af réttaranum, sá er sekr hálfri mörk (við konung! tilf. y) hálftr konungi, en hálftr þeim er mál á, utan svá mikit vandamál sé at dæma (at d. ul. y. æ.), at þeir fá eigi yfir tekit, þá leggi þeir þat mál heima til lögmanns, ella til alþingis (til alp. ella heima til l. m. y. æ.) y. æ. ö. 3: Rb. 1294 § 29. dóm lögsmndan: þann dóm f., d. l. forfallalaust æ. ö. fyrir—solum: f. hit fyrsta sal f. at: á æ. ö (1578—82). 8. ok er tr.: ok heitir tr. f., ul. y. 9. nauðs.: n. ok forföll æ. ö. þær: aðrar þær æ., aðrar ö (1578—1709), ul. ö (1858). stór- ul. b. 10. gangi til: beri til y. ö., (gangi ö 1858* og 1709*), ul. k. til: til með honum æ. ö. beri: bera æ. 11. mán.: m. er dómrin var dæmdr æ. ö. 12. hans: þess er taka á æ. ö. ok ul. æ. ö. sé: sé honum þar æ. ö. sé boðit: bjóði m. boðit: goldit æ. með v. ii.: við vátta tvá eða fleiri y. æ. ö. hinn: hann æ. ö. þar: þá æ. ö., ul. y. 13. hinn: hann k., sá æ. ö. um ul. k. y. æ. ö. skal: á ö. önnur, herfra Lak. i d. til Kr. 1. mál: lagamál y. æ. ö. er²: eða m., þau er æ. ö. 14. við sakar ábera ul. c.

rýfr, ok halda dóm sem áðr, en við konung .iiii. mörkum, ok sœki sýslumaðr
 hvárum tveggja til handa, ok taki hinn fyrst skuld sína upp svá sem dómr
 dæmdi. En sekt hvárs tveggja sé síðan skipt eptir fjármagni, ef eigi vinnz til
 hvárs tveggja. En ef hann vill eigi dóm halda enn, þá skal sýslumaðr honum
 5 þing stefna ok gera hann útlægan, nema hann gjaldi slíkt upp sem nú er mælt.

KAP. 9.

UM LAGASTEFNUR.

Hvervitna er menn skulu gera lagastefnur manna á þingi eða heima til lög-
 manns, þá skal gera hálfs mánaðar stefnu, ef hann er utan hrepps ok innan her-
 aðs, mánaðar stefnu utan heraðs ok innan fjórðungs, tveggja mánaða stefnu utan
 10 fjórðungs ok innan lands. Erfingi eða umboðsmaðr skal máli hans svara, ef
 hann er utan lands. Nú er erfingi skyldr at gera honum boð, ella þingmenn ef
 eigi er erfingi á þingi. Viðrmælis er hverr maðr verðr. Á þessum tímum skal
 eigi til lögmanns stefna, frá Máriu messu í fõstu, ok þó at hana beri nær páska, þá
 skal eigi stefna síðarr en hálfum mánaði fyrir páska ok fram um fardaga; frá
 15 Seljumanna messu ok til krossmessu á haustit; eigi nær jólum en stefndr megi
 vera fyrir stundar sakir .iii. nætr hjá lögmanni ok heim koma at jólum at fœru
 veðri; eigi skal ok stefna um jól. En aðrir timar en nú eru undan skildir, eru

1. halda: halldi *a. i².* mörkum: merkr *a. e. i². o. u.* 2. tveggjum *i².* 5. upp *ul. u.* er:
 var *e. o.* 7. er: þar sem *i². o. u.* manna á: m. eða *a. u., m. i* millum *a. a. e.* 8. gera *ul. o.*
 utan hr. ok *i. h.: i. h. ok u. hr. a. e. i². o. u.* stefnu: st. ef hann er *o.* 10—11. Erfingi—lands
ul. a. 10. eða: *e. hans e. i². o.* 11. hann: maðr *e. i². o.* 13. lögmanns: lögmaðz (!) *a.* 14. þá
 —páska *ul. u.* eigi: engi *i².* fardaga: páska viku *i².* 15. á: um *o.* 16. sakir *ul. i².* hjá:
 fyrir *o.* 17. ok *ul. o.* en—skildir *ul. u.* skildir: teknir *o.*

1. rýfr: r. forfallalaust *a. ö.* halda: haldi þó *y. a. ö.* 2. hinn: sá *f.* upp *ul. b. c. g.*
y. a. ö. (opt. ö1709).* svá: slíka *a. ö., ul. b. l.* 3—4. En—tveggja *ul. m.* 3. sekt: sektarfé
a. ö. hvárs tv. *ul. c. h.* síðan *ul. c. h.* fjárm.: f. þeira í milli *a. ö.* til hvárs tv.: hvárum
 tveggjum *f.* 4. enn *ul. c. f. l. m.* honum: h. enn *k.* 5. hann¹: h. þar *a. ö. (1707—1709*).* slíkt:
 sl. sektarfé *a. ö.* er m.: var talt *a. ö.* 7. skulu *ul. h. y. a. ö.* gera: leggja *b., inna m.* laga *ul. b.*
 manna: sín í millum *f. a. ö., ul. b. m.* á þingi *ul. y.* 9. ok: en *ö. (1707 etc.).* utan¹: ef hann
 er u. ö. 10. ok: en *a. ö.* lands: l. Rétt er at gera .xii. mánaða stefnu til Nóregs *z., l. R. B. H. K.*
 Til Nóregs skal gera tólf mánaða stefnu (Tólf mánaða stefnu til Nóregs *y.*), svá at þar megi rétt af
 gera þeim málum, er (gera ef *y.*) lögmen ok sýslumenn fá eigi hér yfir tekit *s. f. s³. y. a. ö.*
 10: Rb. 1314 § 1. eða umboðsmaðr: *e. u. lögligr a. ö., ul. c.* 11. erfingi: e. eða umboðs-
 maðr hans *y. a. ö.* 12. erfingi: e. eða umboðsmaðr *y. a. ö.* Viðr: því at *v. a. ö.* 13. ok
ul. b. nær: all nær *a. ö.* 14. stefna síðarr: nær eða síðarr *t, y., nær s., st. nær m., nær eða*
 síðarr *st. a. ö.* þá—páska *ul. d².* um: yfir *f.* fardaga: páska *c.* 15. ok *ul. c.* til:
 framan til *f. a. ö.* messu² *ul. y.* haustit: haust *g.* eigi: ok eigi *a. ö.* 16. fyrir st. *s. ul. f.*
 hjá: fyrir *f. a. ö.* koma: kominn *y. a. ö.* at jólum *ul. h.* 16—17. at f. v.: forfallalaust
a. ö. 17. ok *ul. b. c. a. ö.* stefna: st. Eigi skal löghelga daga seekja, né þing stefna, ok eng-
 an til dauða dæma, né til líkams vananar, nema til friðar ok sáttar (réttar ö 1858) gerðar ö (1707—
 1858*). aðrir: allir *a. a. ö.* undan sk.: taldir *c., undan teknir a. ö.*

réttir til stefnu. En hvern, sem lögmanns órskurð rýfr forfallalaust, sekiz .iiii. mörkum við konung. Nú þar sem sá stefnir manni, er hann hefir lögligt mál á hendi honum, til lögmanns með rétttri lagastefnu, eða hans fullkominn umboðsmaðr, þá sekiz sá er stefnt var, ef hann kemr eigi forfallalaust, mörk við konung. En ef stefndr kemr en stefnandi eigi, þá sekiz hann slíku sem hinn, er stefnt var, 5 við konung, nema lögligr umboðsmaðr hans komi, eða sé þar fyrir í rétta laga-stefnu. Nú sá sem fellz at máli, þá haldi alt þat, er lögmaðr hefir skilt þeira í milli, ok gjaldi kostnað þeim er mál sagðiz, allan hálfu aukinn, þann sem hann hafði fyrir þessu, síðan lögmaðr skilaði fyrsta sinn milli þeira. Nú skýtr nokkurr sínu máli undan lögmanni ok til Øxarár þings, þá rannsaki lögrettumenn inn- 10 virðuliga þat mál, ok þótt þeim sýniz qlum sá órskurðr eigi lögligr, er lögmaðr hefir sagt, þá skulu þeir eigi rjúfa lögmanns órskurð, en rita skulu þeir til konungs, hvat þeim liz sannast á því máli, ok slíkt rannsak sem þeir hafa framast prófat, því at þann órskurð, sem lögmaðr veitir, má engi maðr rjúfa, nema konungr sjái, at lögþók vátti í móti, eða konungr sjálf sjái annat sannara með vitra 15 manna samþykkt, því at hann er yfir skipaðr lögin.

1. réttir: frialsir *u.* sekiz: sekr *a. e. u.*, er sekr *o.* 2. sá: maðr *o.* er: sem *í.* hefir: áá *o.* 3. honum: hinum *a. e. o. u.* 3. til lögmanns *u. l. o.* fullkominn: lögligr *í.* 4. stefnt: stefndr 351. 6. fyrir: fyrre *o.* í rétta: til rettrar *u.* 7. sá: sá þeira *a. o.* 9. þessu: þessu máli *a. e. o.* skilaði: sagði *u.* milli þeira *omv. u.* nokkurr: n. maðr *a. e. u.* 11. ok—sýniz: Syniz oc øllum *o.*, ok þeim þótt sýniz *u.*, oc þucci þeim *í.* 12. þeir¹: þeir þo *u.* 13. á því máli: um þat mal *o.* 14. veitir: hefir ueitt *o.* maðr *u. l. o.* 351. 15. lögþók: þok *u.* í: að *u.* eða: nema *í.* 16. samþykkt: samþykki *a. e. u.*, raðe oc samþykki *o.*

1. stefnu: lagast. *æ. ö.* (lögst. ö 1858). sekiz: er sekr *æ. ö.* En hv.: Hv. maðr sá *æ. ö.* 2. Nú: En *æ. ö.* þar sem: ef *c.* sá: sá maðr *æ. ö.* 2—4. er—maðr: til lögmanns m. r. l. st., er lögligt m. h. á h. honum, eðr h. lögligr umboðsmaðr *æ. ö.* 3. honum: manni *f.* fullkominn: lögligr *f., u. l. c.* 4. eigi: e. til *g.* forfallalaust *u. l. k.* konung: k. eða hans lögligr umboðsmaðr *æ. ö.* 6. nema: n. löglig nauðsyn banni eða *f.* eða—í: þar í *c.* 7. Nú sá: En sá þeira *æ. ö.* sem: s. þá *æ. ö.* fellz: fellr *b.* hefir skilt: gerir *f., h.* skilat *æ. ö.* 8. kostnað: k. sinn *g.* sagðiz: s. á hendr *k., segiz f.,* dæmiz *æ. ö.* allan *u. l. m. h.* hálfu aukinn *u. l. h.* 8—9. þann—þessu *u. l. f.* 9. þessu: því máli *æ. ö.* skilaði: skildi *b.,* skipaði *c.,* hefir skilt *g.,* sagði ok skildi (skilaði *æ. y.) y. æ. ö.* fyrsta sinn: fyrri sinn *æ. ö., u. l. y.* milli þeira: með þeim *f.* 10. sínu máli *u. l. b.* ok *u. l. ö* (1707 *etc.*). 11. þó at þeim: ef *y.* þeim sýniz qlum: qlum sýniz *c. h.* qlum *u. l. b.* 12. hefir sagt: sagði *h.,* hefir gert *y. æ. æ. ö.* eigi: þó eigi *y. æ. ö.* r. lögmanns órskurð: þann órskurð rjúfa *y.,* þann órskurð rjúfa mega *æ. ö.* 13. liz sannast: sýniz rétt *æ. ö.* á: í *c. y. æ. ö.* slíkt: sitt *c.* framast: sannast *d.* 14. prófat: p. þar um *y. æ. ö.* þann: þat rannsak þann *c.* veitir: gerir á *y. æ. ö.* 14—15. konungr *u. l. m.* kon.—eða *u. l. k.* 15. lögþók vátti: þók mæli *f. d.* eða: utan *c.* sjálf *u. l. d.* *f. k.* annat sannara: at a. sé réttara *æ. ö.* með: ok þó m. *æ. ö.* vitra: vitrustu *f. y.,* hinna vitrustu *æ. ö.* 16. samþ.: ráði *m.,* ráði ok samþykki *y. æ. ö.* skipaðr *u. l. c.*

Nú fær maðr eigi réttindi sín í bygðum heima eða fyrir lögmanni, þá skal sakar áberi stefna honum til Óxarár þings, er hann fær eigi rétt af, ok ef hann hefir til þess sannlig vitni, at hann hefir þeim þangat stefnt er mál á við hann, ok þat annat, at mál hafi svá farit sem hann hefir hermt, þá skulu þingmenn þat 5 mál dæma at lögfullu, hvárt sem nær eru báðir eða sá einn, sem fram berr, ok lögmanni eða löggréttumönnum þikkir fyrir þíta, nema hinum banni full nauðsyn, er stefnt var, ok svá þó at heima sé til lögmanns stefnt.

1. þá: sa(!) *i*². 2. er: ef *i*². o. u. 3. hefir¹: fær u. þeim: honum o. þangat: þannog a. e. *i*², þannig o. u. 4. at: at þat o. hafi: hefir *i*². skulu: sk. þeir a. 351. þing, her beg. *i*¹. 5. ok: at e. 6. lögmanni: laugmaðr u. eða: oc o. mönnum: menn u. þikkir: þicki *i*¹. hinum: þeim u. 7. stefnt¹: stefndr 351. stefnt²: her tilf. 351 i Margen Rb. 1314 §§ 2 og 5 með langt yngre Haand.

1—7. Nú—stefnt² *ul. b. r. t. y. II. a.* (og s. jfr. *Haandskriftsfortegnelsen I. 29*). 1. skal: má a. ö. 2. honum: h. er mál á við hann x., þeim manni a. ö. er—ok *ul. c. h. x.* ok: En ö (1707 etc.). 3. hefir¹: hefði c. sannlig: skilrík p., löglig c. h. a. ö. hefir²: hafði h. þeim: honum a. ö. at—þeim: ok hefir hann honum c. er—hann³ *ul. c. h.* 4. ok—svá: ok þannig mál c. h. 4—5. þat mál *ul. f.*, mál þar k. 5. nær: við f. ok: er f., at g. 6. eða: ok a. ö. hinum: þeim c. a. ö. nauðs.: n. at koma a. ö. 7. var: v., ok komi þau gögn ok (eða a.) vitni þar fram a. ö. svá: svá skal vera a. ö. stefnt²: st. Sá skal lögmaðr vera sem konungr skipar til (til *ul. z.*) hvárt er hann vill at hann se einn eða fleiri. Skal lögmaðr hafa í rentu sína fyrir starf sitt ok kostnað ok áhyggju .XV. (.XII. II-87) hundrut (hafa fyrir starf sitt ok áhyggju z.) á hverjum .xii. mánuðum x. z. II-87., st. R. B. H. K. Svá má gera lagastefnur til sýslumanns sem til lögmanns, ok hálfu minni sekt við. R. B. H. K. Sýslumenn mega ok gera stundarstefnu til sín andsvara mönnum þeira manna (a. mönnum þeira y., a. málum þeira manna a., at a. mönnum þeim ö 1858), sem lögligt mál hafa á hendi þeim ok svá vitnum þeira, ok geri þeim rétt af (af *ul. y. a.*) er mishaldinn er, þó at stefndr komi eigi í réttan stefnudag forfallalaust. R. B. H. K. Svá viljum vér, at rétt sé (at r. sé *ul. y.*), at menn geri stundarstefnur til lögmanns, þá er hann riðr um land at skipa málum manna, svá þó, at stefndr megi auðveldliga til koma gögnum sínum ok vitnum. R. B. H. K. Eigi viljum vér, at nokkurr maðr megi skjóta máli sínu undan lögmanni ok sýslumanni at tálma með því réttindi manna, ef skynsömum mönnum sýniz, at þeir fáu yfir tekit. y. a. ö. v: Rb. 1314 §§ 2 og 5. *Retterbodansførselen er i ö (1858) kun sat foran den første af Retterbøderne. Disse ere ligeledes optagne i t og z, som i y, samt i s. omtrent som i y., hvorhos Rb. 1314 § 1 er indskudt i s. baade her og i Kapitlets Begyndelse. Efter Þing. 9 er i p. opt. § 28 i den alm. norske Rb. fra 1280 saaledes som denne Bestemmelse er i f. og 351 i Slutningen af Fjóf., se nærmere der.*